

Eene Collectie Middeleeuwsche Plastiek.

Op de reproductie zijn ook roode aan vuurwerk herinnerende vleugels zichtbaar, die vermoedelijk als vurige wielen bedoeld zijn.

Dat dergelijke voorstellingen van vreemden oorsprong bij voorkeur gebruikt werden, dat het bijgeloof welig opschoot, dat alchemie, astrologie ijverig beoefend werden, alom gezocht werd naar een verband tusschen begrepen en onbegrepen zaken, de geheele samenleving doordrongen bleek van Shakespeare's geloof aan het bestaan van meer dingen op aarde en in den hemel, dan waarvan de filosofie van destijds gedroomd had; dat alles zijn symptomen van het ontwaken der belangstelling voor het onbekende. Deze intellectueele weetgierigheid miste echter alsnog het noodige om de mist te doen optrekken, namelijk het stelselmatige, de factor die uit mystiek en phantasie de wetenschap kan doen ontstaan.

Dat phantasie op het gebied van kunstnijverheid soms tot verrassende finesses leidde, laat ik u zien in een zoogenaamde Godslamp à jour uit koper gesneden, waarvan de oorspronkelijke kettingen verloren zijn gegaan, maar waarvan het lichaam en de engeltjes bovenaan authentiek XIV^{de} eeuwsch zijn; het geheel doet aandinande rie denken. Om een mysterieus licht te verkrijgen heb ik in de lamp een electrisch lichtje aangebracht en nu ziet men dat de openingen

van binnen beschenen, het effect van geslepen kristallen maken; het is ook duidelijk, dat het de bedoeling van den maker geweest is, dit effect te bereiken; het is het hierbij afgebeelde No. 35.

In mijn vorig artikel heb ik er op gewezen, hoe de gothieke plastiek in menig uur van bange zorg een toeverlaat voor den armen bedrukte was. De tastbare vorm van het beeld paste voor die dagen, toen de gemeene man, niet gewoon aan contemplatie, zich

meer aangetrokken moest gevoelen door eene aanschouwelijke voorstelling, dan door het droge woord, dat hij maar weinig begreep. Die voorstelling was christelijk, steeds den nadruk leggende op een niet eindigen van het leven na den dood, wel is waar wijzende naar straf voor den zondaar, maar de hoop op een beter leven hierna maals opwekkende bij den misdeelde. De Godsdienst tijdens de middeleeuwen en vroeger

HOUTEN HOOFD ALS RELIEKHOUDER, FRANSCH 14DE EEUW (NO. 311).

was dan ook een opwekkende Godsdienst. Met de renaissance, den tijdsgeest die zich verhoovaardigde het nieuwe leven te brengen, kwam er contradictio in terminis, een factor in de christelijke iconographie, die den dood bracht, waar vroeger het eeuwige leven was. Ik bedoel het akelige leelijke, onware spook, de skeletman. Op schilderijen, in boeken, als beeld zien wij hem overal, doch hoofdzakelijk in Duitsch-